

OPBOUW

WEEKBLAD TOT OPBOUW VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

uitgave van de gereformeerde persvereniging „opbouw“

Adres redactie: ds H. Amelink, Lekdijk 82 b, Langerak (Z.-H.)

Administratie: Rotterdamse Rijkweg 174, Rotterdam-8

E. R. POSTMA — EINDHOVEN

Anathoth's Akker

■ Profeten en geld

Zoals gezegd: efficiënte geldbelegging is een netelig probleem. Zeker als je geen bankdirecteur bent maar b.v. predikant. Dan behoort je tot de categorie waarvan met zekerheid (en even grote minzaamheid) wordt aangenomen dat ze van financiële zaken geen verstand hebben. Weshalve de schoenmaker vriendelijk maar dringend verzocht wordt zich alstublieft bij zijn leest en leerstukken te houden.

Desondanks heeft ene predikant, genaamd Jeremia, zich indertijd op dit gladder ijs gewaagd. Zij het dat de man denkkelijk niet helemaal gespeend ware van financieel inzicht: tenslotte was hij een priesterzoon en priesters raakten in de loop der eeuwen gespecialiseerd op velerlei gebied. En aangezien zij ook het beheer voerden over het tempelcomplex en de kerkelijke inkomsten, mag je aannemen dat deze zonen van Abraham op het gebied van de economie beslist niet helemaal vreemdelingen in Jeruzalem waren... Al zou je dat van voornoemde Jeremia zo op 't eerste gezicht toch niet zeggen (Jer. 32 : 6-15).

■ Hulp gevraagd

Wat is 't geval? Heel simpel: een zekere Hanameël komt bij zijn neef Jeremia op bezoek, om hem te vragen zijn akker in Anathoth (binnen het gebied van Benjamin) te kopen.

Niets bijzonders — noch 't verzoek, noch de koopacte, die straks in duplo wordt opgemaakt. Behalve dan de datum...: in het tiende jaar van Zedekia, d.i. in het achttiende jaar van Nebukadnezar (32 : 1). Jeruzalem is op dat moment in staat van beleg. De opgeworpen wallen, die de stormrammen dragen, liggen tegen de stadsmuur aan. En Jeremia weet: de stad is in de macht der Chaldeeën gegeven (vs. 24). Hij had 't zelf aan Zedekia moeten aankondigen, reden waarom hij nu in verzekerde bewaring zat (vs. 2, 3). 't Zal niet ver voor de verwoesting van Jeruzalem, in 586 v.Chr. zijn.

■ De thorah op de gevangenis-tafel

Die neef intussen moet een grenzeloze optimist zijn geweest om bij zijn familie-in-goeden-doen met zo'n verzoek aan te kloppen. Een beetje geschrikt ook: hij moet er waarschijnlijk zijn leven voor gewaagd hebben om tussen de linies van de babyloniërs door te sluipen... En dat alles voor een lapje grond waar geen mens onder zulke omstandigheden meer een cent voor geven zou.

Neeflief zet echter een verheugd gezicht: Jeremia, man, jij bent de eerste koper! Daar heb je recht op — jij hebt optie op die akker — koop hem dus maar gauw! Goed geld naar kwaad geld gooien — daar komt 't op neer, nietwaar? Wie weet wat voor een brave jongen deze verarmde priester-neef was. Of was hij oorlogsslachtoffer? Maar wat moest Jeremia met zo'n lapje grond, terwijl hij zelf in verzekerde bewaring zit met iedereen, de koning voorop, tegen zich?

En nog een stapje verder: deze „koop“ was geen koop zonder meer. Nee: 't was „het recht van lossing tot de koop“. Een „recht“ dat in zekere zin een plicht was! Want neef zinspeelt hier op de wet van Lev. 25 : 23-28, waarin gehandeld wordt over lossing van het land: wanneer iemand zozeer verarmde dat hij iets van zijn vaderlijk erfdeel moest verkopen, rustte de plicht tot lossing op de naaste bloedverwant.

■ Beroep op noodsituaties?

In het rampjaar voor Jeruzalem legt neef doodleuk de wet van het jubeljaar op tafel... in de gevangenis. Bij de klaroenstoot voor de bestorming van de stad herinnert hij aan de priesterbazuin gestoken in het bevrijdingsjaar. Vlak voordat Israël gevangelijk in ballingschap wordt gevoerd hoopt hij van zijn schuld bevrijd te worden. Je moet maar lef hebben!

Wat zouden wij gedaan hebben in Jeremia's plaats? 'k Geloof dat ik — al lag de hele thorah voor me op tafel — me beroepen zou hebben op een noodsituatie. Of zou gezegd hebben: beste jongen,

wie denkt er nu op dit moment aan zulke materialistische dingen? Er staat op dit ogenblik toch meer op 't spel dan jouw akkertje? Jij mag denken aan het onvervreemdbaar familiebezit, het erfdeel des HEREN, maar Jahweh is van plan héél Israëls erfdeel af te nemen en 't aan de babyloniërs cadeau te doen. Jij durft mij te vragen om geld, geld voor de opbrengst van je akker tot aan het jubeljaar, maar die akker zal geen cent opbrengen: die wordt zo dadelijk bezaaid met stenen, 't puin van Anathoth of Jeruzalem... Dat kun je kwalijk een goede geldbelegging noemen. En wat voor zin heeft broederliefde hier?

■ Gods beleggingsadvies

't Is maar goed dat Jeremia van te voren een beleggingsadvies gekregen had. Van de Eigenaar van 't land. Die dacht er anders over en gaf instructies: koop die akker. Daar staat, of liever, zit deze zoon van Abraham. De keus is aan hem: zakenman of profet (de tegenstelling is niet helemaal eerlijk, maar u begrijpt 't wel) — waar heeft hij 't meest fiducia in? Zijn daden spreken voor zichzelf. De koopsom wordt vastgesteld: 17 zilveren sikkels, een klein kapitaal. De hele wettelijk voorgeschreven procedure wordt gevolgd — met Baruch als notaris erbij. Onverstoorbaar kwijt Jeremia in de gevangenis zich van zijn lossersplicht. Als ware er in geen velden of wegen een babyloniër te bespeuren. Tenslotte krijgt Baruch opdracht zowel de verzegelde als de open brief, de koopacte in duplo in een aarden kruik op te bergen — de grotten van Qumrán geven een duidelijke toelichting — „opdat zij lange tijd bewaard blijven“. Jeremia weet dus dat het een hele tijd kan duren voor hij zijn geld terugziet. Als hij 't tenminste ooit terugziet...

■ Gods garantie

En nu wordt het een echte beeldspraak. Want 't voornaamste is de boodschap waarmee deze vastberaden koop vergezeld gaat. Waarbij we niet vergeten dat langs de gevangenis op 't binnenhof van het paleis een druk verkeer is van zorgelijke generaals, ministers, soldaten, lakeien en dienstmeisjes: want zo zegt de HERE der heerscharen (de leger-scharen van Babel zijn in zicht), de (levende) God van Israël (nog is de band niet doorgesneden): er zullen weer huizen, akkers en wijngaarden verkocht worden in dit land! Je moet er maar in geloven... en ten bewijze je geld erin steken! De voorganger gaat er in voor: zakenman en profet.

Wat Jeremia deed, leek onzinnig. Maar hij had fiducia in God en diens heerscharen. En dus kwam hij zijn broederplicht na — ten koste van een klein kapitaal. Wat wij daar mee aan moeten? Maar rijst de vraag niet of het voor ons zinnig en verantwoord is energie en kapitaal te steken in een wereld die soms Babel (Op. 18) heet? Waar werken we voor, waar maken we ons druk om met zoveel kapers op de kust? Welke zin heeft 't leven nog in een wereld die van Godswege bedreigt wordt met de ondergang? Juist! — omdat we fiducia hebben in Gods boodschap die over Jeruzalems rampjaar heenreikt naar de toekomst van een nieuw Jeruzalem!

De zachtmoedigen zullen de aarde beërven (Mt. 5 : 5; Ps. 25 : 13) — de wereld licht ons toe — zij is ons beloofd door de Eigenaar. Daarom zullen we rustig ons werk doen, bankdirecteur of tuinman, profetisch zakendoen — heel alledaags. En onze christelijke broederplicht nakomen ongeacht welke noodsituatie: wij gaan het laatste jubeljaar tegemoet! Over Gods beleggingsadviezen gesproken: was het toeval dat er 7 x 7 jaren lagen tussen Jeruzalems val en Israëls terugkeer? Precies: een jubeljaar!

IN DIT NUMMER

Pagina 257

ds E. R. Postma,
Anathoth's Akker

Pagina 258

Prof. C. Veenhof,
Koretta King, Visser 't
Hoofd, Kennedy

ds J. Meester,
Cape May (2)

Pagina 259

Prof. C. Veenhof,
Vrouwendienstplicht

Pagina 260-261

D. W. L. Milo,
Caravanning

Prof. C. Veenhof,
De profet Jona

Pagina 262

drs H. de Jong,
Iets over bijbelvertalen

Pagina 263

Prof. C. Veenhof,
Perschouw
„Een bijzondere collecte“

C. VEENHOF — KAMPEN

Koretta King, Visser 't Hoofd, Kennedy

Onlangs gaf de t.v. een boeiende uitzending over Koretta King, de weduwe van Maarten Luther King. Zij prak op een aangrijpende wijze over haar overleden man en diens geweldloze strijd tegen het rassisme en vóór de broederschap tussen rassen, volken en mensen.

In de loop van haar gesprek vertelde zij, dat haar man en John F. Kennedy goede vrienden waren geweest en dat dezen, ieder op eigen wijze, streden voor een wereld waarin vrede, vrijheid, gerechtigheid zouden heersen. De kijkers hebben kunnen zien dat een groot portret van Kennedy in haar kamer hing.

De beide vrienden zijn vermoord. Ze hebben het offer van hun leven, het grootste offer dat een mens brengen kan, gegeven in hun strijd voor hun levensideaal.

☆☆☆

Toen Kennedy was vermoord hield dr Visser 't Hoofd, de secretaris van de Wereldraad, een aangrijpende preek in de rouwdienst die in de kathedraal van Calvijn, de St. Pierre, te Genève gehouden werd. Zijn tekst was ps. 142:2, 3: „Met luider stem roep ik tot de Heer, met luider stem smee ik tot Hem, ik stort mijn klacht uit voor zijn aangezicht.”

In deze preek zei hij o.a.: „Dit is precies waarvoor wij vanmorgen hier gekomen zijn. Sinds afgelopen vrijdag gaat een immense klacht over de wereld. Zijn wij niet allen diep onder de indruk en ontroerd door de eenstemmigheid van deze klacht? ... Wat ligt achter deze eensgezindheid? Niet anders dan dat wij een man hebben verloren die we bitter nodig hadden. Zijn we niet allen dankbaar geweest dat deze jonge president van de Verenigde Staten de moed en de verbeeldingskracht had om niet alleen te spreken over vrede, maar zo te handelen, dat het internationale klimaat minder ondraaglijk begon te worden? ... De toekomst, die toch al zo onzeker is, wordt nog dreigender als zulk een man van ons wordt weggenomen... Hij hoopte voor zijn land en voor de wereld grote dingen te verwezenlijken... Moet de geschiedenis zich ad infinitum in haar slechtste aspecten herhalen? Moeten levens als die van Abraham Lincoln en Mahatma Gandhi en John Kennedy op deze wijze eindigen? Als dat mogelijk is, is alles mogelijk. Hoe kunnen wij in ons hart de gevoelens van opstandigheid onderdrukken waar het leven zo zinloos schijnt? Op niets kunnen wij bouwen, de geschiedenis schijnt werkelijk niets anders te zijn dan „a tale told by an idiot” (het verhaaltje van een idioot)... Zoudt ge niet kunnen denken aan dat grote voorbeeld, gegeven op een post van de zwaarste verantwoordelijkheden door een man die zich volledig wijdde aan een taak, de vrede en de gerechtigheid en de vrijheid een reële kans te geven in de

wereld? Van zulk een man kan nog een grote invloed uitgaan ook na zijn dood... Laten wij dan beloven dat president Kennedy's visie ons zal blijven leiden. De schok die de wereld heeft gekregen, moet een heilzame schok worden, die ons brengt tot het besluit met nog groter trouw en met heel ons hart te werken voor de grote doeleinden die John F. Kennedy zich had gesteld.

☆☆☆

Waarom ik dit alles memoreer?

Wel, deze medestrijder van Maarten Luther King, deze man die door Visser 't Hoofd in één adem genoemd wordt met Lincoln en Mahatma Gandhi is de man die Amerikaanse troepen naar Zuid-Vietnam stuurde om het te bewaren voor de gruwelen die de communisten daar zonder enige twijfel zouden bedrijven, te bewaren voor de boeien van een harde slavernij waarin het volk van Zuid-Vietnam zouden worden geklonken.

Dit was één van de daden waarmee Kennedy vrede, gerechtig-

J. MEESTER — AMSTERDAM

CAPE MAY

(2)

Zien we het agendum in van het 8ste wereldcongres van de Internationale Raad van Christelijke Kerken dat van 13 tot 23 juni j.l. gehouden is in Cape May, aan de oostkust van de Verenigde Staten, dan valt op, dat de „raad” zijn meeste aangesloten kerken heeft in de zogenaamde derde wereld. Men ziet dat aan de zogenaamde regionale raden. Men zag het als men de grote vergaderzaal betrad, aan de huiskleur van grote groepen van de afgevaardigden. Er was veel echt en diep zwart uit Afrika aanwezig. Voorts waren er veel gele en donkerkleurige mensen.

Regionale raden bestaan in Afrika, het Nabije Oosten, Zuid-Amerika, het Verre Oosten, Canada, Noord-Amerika, Europa en opgericht werd tijdens het congres een raad voor de Caraïbische Zee met dr Hellström uit Suriname als president.

In Afrika zijn drie vaste punten van de „raad” namelijk de Oost-Afrikaanse Christelijke Alliance te Nairobi in Kenya; de Centraal

heid en vrijheid ook in dat deel der wereld wilde zegenen. Ook tot deze daad bracht hem die „zwaarste verantwoordelijkheid” welke een mens in de wereld dragen kan. Voor de redding van dat volk was naar zijn overtuiging het offer van het leven van zijn Amerikanen niet te zwaar! Kennedy wist wat miljoenen Nederlanders niet weten — of niet wilden weten — wat een koreaanse student mij meermalen bewogen uit eigen ervaring zei: „Het Westen weet niet hoe onvoorstelbaar wreed het Aziatisch communisme is.”

Enkele weken geleden las ik in het laatste nieuwsbulletin van de G(ereformeerde) O(ecumenische) S(ynode) dat, voor het eerst sinds jaren, zuid-koreaanse journalisten in Noord-Korea waren geweest. Ten aanzien van de buitengewoon bloeiende en grote christelijke kerk deelden ze als resultaat van een grondig onderzoek mee: „The church had disappeared” — **De kerk daar is verdwenen!**

Zal eenmaal van Zuid-Vietnam hetzelfde worden gezegd? Heeft men in de christelijke pers wel eens gelezen dat er een boek van 1000 pagina's is verschenen waarin 67.501 Zuid-Vietnamezen met naam, persoonlijke gegevens enz. worden vermeld, die door de Viet-cong zijn vermoord, gekidnap, weggevoerd?

Men moet er niet aan denken wat met de christenen gebeuren zal als de Viet-cong Zuid-Vietnam geheel in zijn macht krijgt. Het is een afgrijselijke gedachte dat, als dat gebeurt, ontelbare christenen in het Westen daaraan, voor zover hun dat mogelijk was, hebben meegewerkt.

Afrikaanse Christelijke Raad te Kisumu in Kenya en de West-Afrikaanse Raad van Christelijke Kerken in Nigeria.

In het Nabije Oosten is de Middle East Bible Council gevestigd te Beiroet in Libanon waarbij groepen zijn aangesloten uit Egypte, Israël en Arabië.

Wat Zuid-Amerika betreft waren er afgevaardigden uit Brazilië, Argentinië, Ecuador en Guatemala, Bolivia, Peru, Uruguay, Venezuela, Mexico, Chili, Jamaica, Haiti, Honduras en Suriname.

In het Verre Oosten zijn aangesloten kerken in Korea, Taiwan of Formosa, Japan, de Filipijnen, Hongkong, Vietnam en Thailand of Siam. Ook uit Pakistan, India, Nieuw Zeeland, Australië, Indonesië en Singapore waren afgevaardigden. De Raad voor het Verre Oosten heeft een bureau in Singapore, in Taipei op Taiwan, in Seoel in Korea enz.

De Verenigde Staten van Amerika waren niet zo talrijk vertegenwoordigd als men zou verwachten. Er waren wel vele Amerikaanse bezoekers en de organisatie van het congres met zijn massa afgevaardigden en bezoekers was geheel in Amerikaanse handen, in vele opzichten voortreffelijk gedaan, maar het getal van Amerikaanse Kerken dat is aangesloten is heel gering.

De Bijbels Presbyterianen vormen de enige kerkengroep uit de presbyteriaanse of gereformeerde familie van kerken in de Ver. Staten, die bij de „raad” zijn aan-

gesloten. De naaste kerkelijke familie is er niet bij. Zoals de Orthodoxe Presbyterianen, en Evangelische Presbyterianen en de Christelijke Gereformeerden uit de Ver. Staten (Christian Ref. Churches) de Bijbels Presbyterianen vormen in het enorme aantal van de Amerikaanse kerken een naar het getal, zeer onbetekenend groepje. We weten wel dat we niet naar het getal moeten zien. God doet door een Gideonsgroepje dikwijls grote dingen. Toch mogen we het geringe aantal constateren.

Canada was ook niet sterk vertegenwoordigd. Ook uit Canada ontbraken de gereformeerde groeperingen geheel. Wat er was, dat waren broeders uit rechtzinnige Baptisten- en Methodistenkerken.

En Europa? Het waren hoofdzakelijk Nederlanders die Europa ditmaal vertegenwoordigden. In Engeland en de Scandinavische landen zijn wel sympathiesanten met de Internationale Raad, maar zij waren niet aanwezig in Cape May.

Zoals bekend is de enige Nederlandse kerkengroep die bij de „raad” is aangesloten de Christelijke Geref. Kerken in Nederland. De Molukse Evangelische Kerk in Nederland is ook aangesloten. Deze kerk representeert echter de Ambonese vluchtelingen in ons land, en is als zodanig te onderscheiden van de autochtone Nederlandse kerken. De Christelijke Geref. Kerken vormen ook de enige kerkengroep uit Europa die aangesloten is.

Het aantal kerken dat zich aansluit neemt voortdurend toe. Er zijn nu meer dan tweehonderd denominaties. Onder deze tweehonderd zijn er uit Nederland en uit Europa niet meer dan de twee bovengenoemden.

Dat is niet veel. Het is een duidelijke indicatie van het feit dat het samenwerkingsorgaan van de Internationale Raad in onze kerkelijke omgeving niet aangeslagen is om zo te zeggen.

Toch doet de „raad” in deze tijd belangrijk werk. Daarover wordt niet aan de weg getimmerd. De stem van de „raad” wordt in ons land door gebrek aan publiciteit vrijwel niet gehoord. Het dagblad „Trouw”, de Nederl. Chr. Radio Ver. en het Ikor maken er geen melding van of het moet zijn in kleinerende zin. Van de zgn. massa-media uit ons land waren alleen het Reformatorisch Dagblad en de Evangelische Omroep present in Cape May. Dit feit spreekt voor zichzelf. De andere genoemde Nederlandse communicatie-middelen hebben zich duidelijk kritiekloos opgesteld ten dienste van de Wereldraad van Kerken en zijn arbeid. Dit is in zekere zin hun eigen zaak. Het is echter een blijk van kortzichtige vooringenomenheid dat zij zich kritiekloos hebben opgesteld zoals zij dat hebben gedaan.

De heer Meindert Leerling, een van de vertegenwoordigers van de Evang. Omroep, die op het congres te Cape May aanwezig was, schreef in „Koers” van 14 juli '73, een sympathiek maar niet kritiekloos artikel over de Intern. Raad. We citeren uit zijn artikel het volgende.

„De ICCR roept de lid-kerken steeds weer op zich te houden aan het onfeilbaar woord van

Kerkelijk Leven

God, niet te twijfelen aan de beloften die de Schrift, ons geeft, en te strijden voor de verkondiging van het Evangelie in alle landen van de wereld.

En voor een dergelijke strijd is moed nodig al kunnen we ons dat in Nederland — nog? — niet goed voorstellen. Er zijn tal van voorbeelden uit de wereld te geven waaruit blijkt dat de Schriftgetrouwe christenen om wille van het geloof worden gediscrimineerd, ten achter gesteld, vervolgd en soms gedood. Heus niet alleen in strikt communistische landen, al vormen die al één derde deel van de gehele aarde. Zelfs in een ogenschijnlijk puur democratisch en liberaal land als Amerika, wordt met alle macht geprobeerd de strijders voor Gods Woord de mond te snoeren. Maar dat is een verhaal apart.

„Gelet op heel die ontwikkeling is een zo krachtig mogelijke ICCC dringend gewenst. Er zal in de leiding van de ICCC steeds een kritische houding ten opzichte van de koers en de gevolgde methodiek moeten zijn. Men mag niet verzinken in een star fundamentalisme zonder meer.”

Op dat laatste hopen we in een vervolg terug te komen.

Uit het artikel van de heer Leerling geven we ook dit door. Hij schrijft: „Een congres als dit te Cape May is een „happening” van bijbelgetrouwe christenen, uit heel de wereld, die elkaar gedurende tien dagen bemoedigen en troosten vanuit het Evangelie, ervaringen uitwisselen en elkaar informeren over allerlei vormen van modernisme, de invloed van de Wereldraad, de houding van de Roomse kerk, het communisme en de nieuwe moraal.”

Niet onjuist opgemerkt. Wat het congres tot een boeiende zaak maakte was het grote aantal afgevaardigden uit de derde wereld met name uit Afrika, India, het Verré Oosten in het algemeen en Zuid-Amerika. Er was veel gelegenheid tot persoonlijke contacten. Contacten die gewoonlijk zeer leerzaam waren en rijk in deze zin, dat men iets ervoer van de gemeenschap van de universele kerk van Christus, die vergaderd werd en wordt uit alle geslacht en taal en volk en natie. Waar ter wereld is er een mogelijkheid zovele broeders uit de ganse christenheid gedurende een aantal dagen in ongedwongen samenzijn te ontmoeten? De „raad” heeft deze mogelijkheid in het leven geroepen; dit tijdelijke platform der ontmoetingen geschaapen. Dit is geen gring zaak!

Het voornaamste wat tijdens het congres officieel plaats vond was het rapporteren uit de verschillende regio's van de wereld over de kerkelijke toestanden, en het aannemen en publiek maken van

verklaringen over belangrijke zaken. Zo zijn er verklaringen aangenomen en publiek gemaakt over de heilige Schrift, over de Wereldraad van Kerken, over de nieuw-Evangelische beweging en de oecumenische theologie, over het communisme, over Rome en de éne wereldkerk en over het vraagstuk van de Indianen in de Ver. Staten. In deze resoluties en verklaringen wordt geen onderscheid gemaakt tussen kerkelijke en politieke zaken. Heel gewoon is over politieke kwesties een uitspraak te doen d.w.z. over Amerikaanse-politieke zaken. Eén voorbeeld daarvan. Dat is de verklaring die werd uitgegeven over het Indianenprobleem in de Ver. Staten, dat in de belangstelling gekomen is in het voorjaar door de bezetting van Wounded Knee. Zoals bekend is Wounded Knee voor sommige Indianen een soort bedevaartsoord omdat daar in 1890 veel stamgenoten door de blanken zijn omgebracht. In de verklaring die door het congres werd uitgegeven wordt eerst het omvangrijke probleem geschetst. Er zijn ongeveer één miljoen Indianen overgebleven in de Ver. Staten. Dat is minder dan één procent van de totale bevolking, verdeeld over 263 stammen en met naar schatting vijftig tot honderd verschillende talen. Mede door de grote onderlinge, ook culturele verschillen is het geven van een uniform beeld praktisch onmogelijk. In de laatste jaren was in de toestand van de Indianen in hun reservaten veel verbeterd. Opeens echter barstte de bom toen de aanhangers van de Amerikaanse Indiaanse Beweging (AIM) Wounded Knee bezetten met de bedoeling het uit te roepen als een onafhankelijke staat, die afgevaardigden zou moeten zenden naar de Ver. Naties. Deze AIM zou steun hebben ontvangen van diverse kerkelijke organen.

Ongeveer 200 duizend dollar van de Amerikaanse Lutherse Kerk, de Ver. Methodisten Kerk, de Episcopale Kerk, de Nationale Raad van Kerken, de Wereldraad van Kerken (uit het fonds ter bestrijding van racisme), de Roomse Kerk van de „Interreligious Foundation for Community Organization”. U ziet een zeer gemengd gezelschap van vrijzinnige kerken, kerken, die er geen been in zien met alle mogelijke godsdiensten samen te werken ter bereiking van min of meer ideologische politieke doeleinden. Zo werkt de Wereldraad van Kerken en de Nationale Raad van Kerken in de Ver. Staten. Beseffen vele leden van deze kerken wel dat hun gelden onder anderen gebruikt worden om de zgn. Rode Macht naast de Zwarte Macht van sommige negers te helpen financieren? In de verklaring werd verder uitgesproken dat het bureaucratisch systeem dat de continuïteit van de Indiaanse bevolking in Amerika heeft belemmerd, terzijde gesteld behoort te worden en dat men zal moeten erkennen dat de Indianen Amerikaanse staatsburgers zijn en feitelijk de eerste Amerikanen. Aan de stammen zou de bevoegdheid over hun eigen zaken te oordelen en te beschikken teruggegeven moeten worden en hun hulpbronnen, mineralen en culturele erfenis zou door de wet en de regering van de Ver. Staten beschermd moeten worden. Er zijn vele verdragen verbroken. Het is de hoogste tijd om deze stammen hun zelfbeschikking en hun rechten eens en voorgoed terug te geven. De verklaring eindigt met een oproep tot steun aan de zendingen en zendingsarbeiders die het evangelie prediken onder de Indianen en die de wettig gekozen stamhoofden steunen en de Indianen inlichten over de werkelijke aard van de AIM.

GEBED

Nog jong, Heer,
waart Gij,
drieëndertig
jaar slechts,
toen 't kruis
U opving
en Uw graf
zich sloot;
maar veel hebt
Gij ons nagelaten,
onzegbaar veel:
gerechtigheid,
verzoening,
vergeving,
vrede,
vreugde,
open Vaderarmen,
'n open Vaderhuis,
genade,
genade sterrenhoog
en duizeldiep.
Hallelujah!

Reeds oud, Heer,
is Uw knecht
met witte haren,
bruingevlekte handen.
Geef alstublieft
dat van zijn
lange leven
iets overblijft:
een woord,
een daad,
een groet,
een lach,
een voetstap of
een beker water
óm U,
vóór U,
dóór U,
Amen.

J. H. V.

C. VEENHOF — KAMPEN

Vrouwen- dienstplicht

Onlangs luisterde ik naar een radio-uitzending van mr dr Benno Stokvis' „Recht en Slecht” die elke week vrijdag om tien voor een te horen is. Die was zó interessant en belangrijk dat ik er hier iets over schrijven wil.

Mr Stokvis sprak erover dat momenteel de vrouwen in Nederland gelijke rechten hebben als de mannen. Het zal binnenkort ook zo zijn dat het loon dat ze ontvangen voor eenzelfde soort werk gelijk zal zijn aan dat van de mannen.

Maar — zo zei hij — als de vrouwen dezelfde rechten hebben dan is het niet meer dan billijk dat ze ook dezelfde plichten krijgen. En nu is het zó dat de jonge mannen, althans een groot aantal van

hen, anderhalf jaar van hun leven moeten geven in de dienst aan het volk. Ze moeten „in dienst”. Welnu dan is het zonder meer billijk, ja een eis van rechtvaardigheid dat ook de vrouwen „in dienst” gaan. Natuurlijk niet „in het leger”. Maar in de zorg voor de hulpbehoevende medemens.

Mr Stokvis had dat zeggend voor al het oog op de verzorging van zieke en demente ouden van dagen. De nood onder deze stakkers is ontzaglijk groot. En die wordt nog steeds groter. Want het percentage van onze bevolking dat boven de zeventig jaar is wordt steeds hoger. Hij vertelde dat er massa's bedden leegstaan voor deze ouden van dagen, maar dat ze niet „bezet” kunnen worden omdat er geen verzorgsters zijn! En er is behalve deze nood nog allerlei andere. Het aantal gezinnen dat hulp nodig heeft wordt b.v. door de talrijke verkeersongelukken ook al steeds groter.

Ik wil wel eerlijk bekennen, dat dit betoog van mr Stokvis mij niet alleen hevig boeide, maar ook ontroerde. En ik heb de overtuiging dat wat hij zei volkomen juist is.

De meisjes die op deze wijze „in dienst” gaan behoeven hun intrek niet te nemen in kazernes! Veelal kunnen ze of dicht bij huis in een velpeegtehuis worden te werk gesteld of zelfs in het ouderlijk huis blijven.

En wat ook zeer belangrijk is: het is voor hen zelf ook buitengewoon belangrijk. Er is voor een mens niets zo heilzaam als het belangeloze dienen, het helpen van, het zich inzetten voor de hulpbehoevende, vaak zielige medemens.

Het zal mij benieuwen of deze gedachten van mr Stokvis aanslaan. Er wordt véél gesproken over medemenselijkheid. Er worden heel veel bewogen woorden geuit over de nood en ellende van de „verre naasten”. De waarachtigheid daarvan zal pas blijken als men bereid is de „dichtbije naaste” te helpen.

Maar ik wil hierbij nóg wat zeggen. Ik wil in dit verband nog een vraag stellen, deze: Zou het niet prachtig zijn als gelovige meisjes vrijwillig dienst namen om de ouden van dagen, gehandicapten, zieken, onvolledige gezinnen te helpen?

Waar begint men?

D. W. L. MILO — VIERHOUTEN

CARAVANNING

Het rijden met uw hotelletje achter uw auto — in het engels caravanning genoemd — is van huis uit een engelse vondst. Toch wordt het op het continent veel meer beoefend. Dat rijden zelf is eigenlijk te beklemmend dan dat het een genoegen mag heten; maar het stilstaan is wel een genoegen. Een bijzonder genoegen, wanneer u een van die mooie onbedorven plekjes hebt gevonden, waar Brittanje zo rijk aan is.

Wilt u geen ongelukken uitlokken dan rijdt u aan de linkerkant van de weg. Inhalen gebeurt daar rechts en het heet overtaking. Op viaducten staat: think before overtaking — maar ook daarna loont het denken nog de moeite. Bij inhalen, bij voorsorteren, bij het nemen van bochten en zo voort, moet u er zich altijd van bewust blijven, dat uw staart zo'n tien meter achter uw voorbumper zit. Dat geeft wel een erg hinderlijk zelfbewustzijn — maar het hoort bij het spel van caravanning.

De kampeerterreinen in het Verenigd Koninkrijk zijn veel zeldzamer, veel goedkoper en veel minder op toerisme ingesteld dan bij ons en in Duitsland of Scandinavië. Veel terreinen zijn alleen voor stacaravans: voor vast weekendgebruik. Want de Engelsman verveelt zich op zondag en het is prettiger zich ergens in de mooie natuur te vervelen dan op een bovenhuis, zegt men. Treft u ergens een „site” voor nachtverblijf — dat is 'n camping, die voor toerisme is bedoeld — zorg dan maar op tijd aanwezig te zijn: toiletten, standplaatsjes, winkeltjes, gasvoorziening zijn er wel, maar meestal te weinig en meestal te vies. Kunt u het even fixen dat u een „bathroom” in uw caravan hebt ingebouwd (en de Engelse taal verstaat onder bathroom niet alleen badhokje maar ook toilet) dan bent u volmaakt onafhankelijk en kunt desgewenst op een stad plein, langs de grote weg of op een zijweggetje gaan staan. Ieder vindt goed dat u zijn grond voor een nacht gebruikt — mits u het vraagt. De moderne caravan is ingericht met verlichting, die u van de auto aftapt; eventueel ook met gas. Electri-

sche aansluiting, als in Europa, kunt u daar nog niet verwachten. Alles loopt wat achter; de kampeergemakken, maar de wetteloosheid ook. En daarom. Caravanning, kamperen, trekken veronderstelt nu eenmaal een beetje primitiviteit, een beetje terug naar de natuur, een beetje lief nemen wat de omstandigheden opleveren. Dat is juist zo verrassend: dat elke dag boeiend is. Met een variant op Multatuli zingt u 's morgens: ik weet niet waar ik slapen zal. En het is fijn wanneer vaderman, zijn wagentje vastgezet hebbende, na afloop van een zware rit, binnen een zorgende huisvrouw en een gedekte tafel aantreft. En na afloop een gespreid bedje. Want zitkamer, eetkamer, slaapkamer, keuken, badkamer en garderobe — alles is in één vertrek aanwezig. Een vertrek, waar 's morgens ook gebeden kan worden, en waar 's avonds gedankt wordt. En waar de hele bibliotheek uit een bijbeltje bestaat.

—o—

Als u de grote steden buiten beschouwing en dus buiten uw reisroute laat kunt u merken, dat de Brit bijzonder hoffelijk rijdt. En voorzichtig. U ziet dan ook opvallend weinig politie en geen imponerende roodwitte Porsche's. Ook vrijwel nooit een wrak langs de weg. Op de grote wegen treft u onophoudelijk duidelijke voorsignalen voor komende afsplitsingen, zodat u tijdig uw plannen kunt beramen. U weet altijd hoeveel mijl u van de volgende grote plaats af zit. Wel mijlen van 1600 meter; dus even omrekenen.

En u leest alle borden! Met onuitsprekelijke namen erop. Een plaats als Peterborough bijvoorbeeld wordt gemakshalve tot Peterbe'ro' afgekort. De zuidelijke steden heten een koninklijke borough; in het Noorden wordt dat bourgh tot boro — en u herkent ons burcht. Trouwens al die plaatsnamen, te gek soms om uit te spreken. Wat op ton eindigt is een town, een stad. Wat denkt u van Melkridge (melkrug?), van Low Row (lage ruzie?) en van Killbride (zeker geen moord op de bruid, want kill = kerk of kerkhof). Om van de Keltische namen maar te zwijgen als Ecclefenchan, Auchnacraig, Crianlarich en Ullapool. Als u kans krijgt een boekje over het Keltisch te pakken te krijgen, dan gaat u al rijdende vertalen. Glen = dal; Ard = hoog; Na = bij; Mara = zee; Thigh = huis. Thignamara is dus: Huis aan zee; hoera, gevonden! Ardnacross is Hoogte nabij een kruising, hier nabij een doorwaadbare plaats in een rivier, een voorde dus. Zo hebben al die plaatsnamen hun betekenis. Als bij ons Amersfoort = voorde door de Eems. Het maakt uw reis zo waardevol, wanneer u er veel van opsteekt.

Dan de waarschuwborden als: reduce now, vaart minderen, nul! Of low gear now, terugschakelen nu het nog kan. Blind summit =

C. VEENHOF — KAMPEN

De profeet Jona

I. Jahweh's opdracht geweigerd

1. Jona, een zoon van Amittai, afkomstig uit Gath-Hefer, een dorp in de buurt van Nazareth, was een profeet des HEEREN die optrad in het tien-stammenrijk tijdens de regering van Jerobeam II. Hij profeteerde o.a. dat de grenzen van dat rijk onder de regering van deze Jerobeam weer dezelfde zouden worden als onder het regiment van David en Salomo. Want hoe ver Israël van Hem was afgevallen, ja zelfs geheel tot een „valse kerk” was geworden, — in Israël was er de „kalverendienst”! — de HEERE zag met erbarming de zeer bittere ellende van Israël aan. Hij zag dat het met „hoog” en met „laag” was gedaan en dat Israël geen helper meer had. En aangezien de HEERE niet gezegd

had Israëls naam te zullen verdelgen van onder de hemel, verloor Hij hen door Jerobeam, de zoon van Joas (2 Kon. 14 : 23-27). De HEERE is zeer barmhartig en lankmoedig. Hij laat zijn volk, zijn besneden — en gedoopt! — volk, hier nooit geheel los. Hij blijft het roepen, trekken. Hij breekt het met zijn volk gesloten verbond nooit. Al zijn zijn kinderen ontrouw, hun ontrouw doet Gods trouw niet teniet (Rom. 3 : 2). (Vergelijk hierbij: Hosea 11, vooral vs. 8; Hand. 3 : 25, 26; Rom. 9 : 1-5; 11 : 1, 28, 29.) Het zal voor Jona een zeer verblijdend ding zijn geweest deze boodschap aan de koning te mogen brengen. Dat strookte geheel met het diepe begeren van zijn hart! En hij zal door de koning wel met alle reverentie zijn beje-

gend, toen hij dit woord des HEEREN tot hem sprak! Zulke woorden hoorden de koningen van Israël liever dan de boetpredikaties van Hosea en Amos, die ook in die tijd optraden.

2. Deze Jona ontvangt nu van de HEERE die opdracht tegen Ninevé, de zeer grote stad der Assyriërs, te prediken. De boosheid van deze stad was tot God opgestegen. Ze „schreide ten hemel”.

Ninevé was een zeer goddeloze stad. Nahum noemt haar „de bloedstad, louter leugen, vol van verscheuring, zonder ophouden rovend”. Zij was „een hoer”, uitnemend in bevalligheid, meesteres in toverkunsten, volken verkopend door haar hoererijen en geslachten door haar toverkunsten (Nahum 3 : 1 e.v.).

De zonde van Ninevé is zo verschrikkelijk geworden, dat God ze niet langer kan dulden.

3. Het rijk van Assyrië was destijds het grote gevaar voor Israël. Het was op weg een wereldrijk te worden. Dat werd het uiteindelijk ook. Machtiger zelfs dan het latere Babylonische rijk.

De situatie was voorts onder Jerobeam II zo, dat als Assyrië na de „ademtpauze” welke er in haar

opmars naar de wereldheerschappij was ingetreden, zich opnieuw met haar machtige legers op de volkeren rondom zou storten, Israël het eerst aan de beurt zou zijn om verpletterd te worden.

Niet vele jaren na de regering van Jerobeam II is dat ook metterdaad geschied. De Israëlieten waren daarom doodsbang voor de Assyriërs en tegelijk haatten zij die met een dodelijke haat. Van de Assyriërs ging bovendien de faam uit, dat zij het wreedste volk van die tijd waren.

4. Jona weigert nu zonder meer aan Gods opdracht te voldoen. Hij aarzelt niet maar om te doen wat God hem vroeg. Zulk een aarzeling is er bij alle ware profeten! Tegenover de profeten die ervoor terug huiveren Gods boodschappers te zijn, omdat de opdracht zo groot en zij zelf zo klein en zondig zijn, is God zeer barmhartig en lankmoedig! Hij helpt ze met tere zorg over hun vrezende beven heen (vgl. Ex. 3 en 4; 1 Kon. 19 : 1-8; Jes. 6 : 1-13; Jer. 1 : 4-10).

Het is inderdaad zo dat alle ware profeten terughuiveren voor de hun door God gegeven opdracht. Valse profeten daarentegen worden o.a. ook daardoor gekenmerkt, dat zij zichzelf met alle

of filosofische benadering van het leven absorbeert. We horen alleen over voetballen, maar van Kant weet men niets."

Dit is het oordeel van een „insider”, van een man van het (voetbal)vak. Daarom is het ook weer de moeite waard naar hem te luisteren. Een gigantische „volksverdomming”. Dat is nog al wat! Het „betaalde voetbal” is in ieder geval een keiharde, door en door kapitalistische — óók nog door „de overheid” gesteunde — business. Net zo keihard als „Veronica”. Dat was zelfs zo keihard dat de baas ervan voor een jaar de nor indraaide. Maar zulke dingen mogen niet duren als je er plezier van hebt! En nou gaat Cruijffie naar Spanje! Naar het door alle linkse jongens verwenste Spanje. Naar het Spanje van Franco. Het nazistische Spanje. Ze hebben het daar niet best de arbeiders. Staken mag er niet. Protesteren ook niet. En om een goede bo-terham te verdienen gaan duizenden van Franco's onderdanen naar de „kapitalistische” landen. Maar Spanje koopt Cruijffie voor het sommetje van zes miljoen!! Wat doet het ertoe! Als je maar plezier hebt. En vooral als het catalonische Barcelona het eindelijk maar eens wint van die trotse Nederlanders. De Tijd mediteerde over de Spanje-vaart van Cruijff aldus:

Hoe moet een voorstander van inkomensnivellering aankijken tegen de inkomens van het familiebedrijf Cruijff? Koel, zeer koel. Er is geen enkele reden voor opwinding. Cruijff gaat als omgekeerd gastarbeider naar Spanje en alle zure druiven die hem nagegooid worden zijn zure druiven en niet meer dan dat. De goochelaar met de bal is er in geslaagd die bal met drie miljoen te vernieuwvuldigen. Nederland is voetbal-exportland geworden. Meer is er wat Cruijff betreft niet aan de hand.

Mooi of niet mooi? Dat is geen vraag. We hebben betaald voetbal en daarmee hebben we sommige idolen in staat gesteld de bal tot over de grenzen te schoppen. Betaald voetbal is de wortel van het kwaad, maar dat hadden we dan eerder en beter moeten bekijken. Maar waarschijnlijk is er geen kruid tegen gewassen; zelfs in landen waar de inkomensnivellering zo ver is doorgevoerd dat wij er met z'n allen voor zouden passen, worden voetballers keurig in de watten gelegd. En daarbij: de potentie van een voetballer is als een stovuur. Het ene laait wat hoger op dan het andere. Maar ze zijn niet als schilders wier werken als ze ouder worden meer geld opbrengen. Voetballen is 'n hard bedrijf. En die nivellering? Het enige wat ervan te zeggen valt is dat het in de periferie van het artistieke een vrijwel onhaalbare zaak is. Misschien zouden voetballers onderling wat meer in inkomen genivelleerd kunnen worden. Maar dat is vooral een zaak van sociale voorzieningen, van bijkomende arbeidsvoorwaarden, van zorg voor de toekomst. Dat kunnen spelers zelf niet voor elkaar krijgen omdat het nu eenmaal hun opdracht is elkaar voor de voeten te lopen. Wel is het een taak van de voetbalbonzen, maar die lopen elkaar zonder opdracht voor de voeten. En zo gaat Johan naar Spanje toe.

Teruggekeerd van zijn Amerikaanse reis schreef de jonge grijsaard Algra het volgende:

Naarstig hebben wij in Amerikaanse kranten gezocht naar nieuws uit Nederland. Het was er niet. Nergens en nooit. Zelfs onze protesten en boycotacties worden niet vermeld. Geen Amerikaan schijnt er iets van te weten. Het lijkt ons fataal.

Daarom waren wij zeer benieuwd bij onze terugkeer, om te weten, op welke wijze en in hoeverre de beschaving was voortgeschreden, terwijl wij op het Westelijk halfrond probeerden iets te horen en te lezen.

Gelukkig troffen wij een echtpaar, dat ons reeds op de dag van onze landing op Schiphol van het grote en spannende nieuws op de hoogte bracht. Er is bijna een burgeroorlog in Nederland ontstaan. Het land is in twee kampen verdeeld. En het heeft niets te maken met de heer Den Uyl. Alleen maar met een andere beroemdheid in Nederland, nl. de heer Cruijff.

Onze goede vrienden hebben ons beloofd, het ons deze week nader uit te leggen, want het is nog al ingewikkeld zeiden zij. Wij zijn benieuwd.

De nieuwsgierigheid van Algra is inmiddels bevredigd.

Cruijff gaat naar Spanje.

Hij is tevreden. Hij krijgt drie miljoen. Nog net vóór er in ons dierbaar Vaderland de inkomensnivellering is, waar al zijn supporters en fans zo gloeiend vóór zijn.

„Ajax” is ook goed tevreden. Het krijgt ook drie miljoen, ook van Spanje. Dat spekt de kas.

Spanje is wel een arm land. Vol krotwoningen en zo. En voorts vol van al die maatschappelijke en sociale ongerechtigheden waarover radio, teevee en kranten hier zo bewogen schelden. Maar — zaken zijn nu eenmaal zaken. De oude Romeinen zeiden al: pecunia non olet, wat in goed rond nederlands zeggen wil: centen stinken niet.

De grootste voetbalbazen in Nederland schijnen er niet tevreden over te zijn dat Cruijff gaat drossen. Maar dat lappen Cruijff en Ajax natuurlijk aan hun laars!

O ja, één ding moet ik nog zeggen — ik was het bijna vergeten — toen men in het machtige Romeinse rijk steeds harder om „brood en spelen” ging schreeuwen en zich om de rest — de gezondheid, de kracht en de veiligheid van het rijk — niet meer bekommerde, ging het na korte tijd te gronde — door volken die uit Rusland kwamen!

Kerknieuws

Ds G. Janssen — Ds G. Janssen te Amsterdam-West kan vanwege ziekte voorlopig zijn ambtswerkzaamheden niet verrichten.

Landelijke vergadering van kerken — De te houden Conventsvergadering is vastgesteld op zaterdag 24 november a.s. in de Westerkerk te Bunschoten-Spankenburg. De Commissie Kerkverband heeft een voorvergadering uitgeschreven op zaterdag 8 september a.s. in de Jeruzalemkerk te Utrecht. Op deze zgn. voorvergadering zal dan een „Aanvullend rapport” van de desbetreffende Commissie worden besproken.

Deventer — Met ingang van zondag 2 september worden de kerkdiensten niet meer gehouden in de Hervormde Kapel, maar in het gebouw „Muntentoren”, Rijkmanstraat.

„Amen” — Naar aanleiding van het artikel over wat er in het Bestuur van d'Amandelboom is voorgevallen kreeg ik een ontroerende brief. Hij is geschreven met een bevende hand. En komt van een broeder die zijn naam niet noemt. Hij luidt als volgt: „Zeer geachte prof. Veenhof. Wat nu, dacht ik, na uw verslag aangaande het bestuur van het bejaardentehuis in Den Dolder (lees: Bilthoven - C.V.) in Opbouw gelezen te hebben. Ja, wat nu? Woedend? Kwaad? Nee! Ontstemd? Ja. Treurend om de breuk der dochter mijns volks, om met de profeet te spreken. Nou, dan gaan we bidden. Voor onszelf en ook, ja ook voor hen. Want onze God is Ontfermende.

P.S. U gelieve hierbij aan te treffen 'n kleine bijdrage (f 50,—) ten bate van de onkosten.”

Op zo'n brief zeg ik van harte **amen.**

C.V.

NIUWS UIT BREDER KRING

Psalmberijming — Er is een „Stichting ter verkrijging van een Schriftgetrouwe Psalmberijming” in het leven geroepen. Bestuursleden der stichting zijn: Mevr. M. J. Bakker-v. d. Schoor, Zaandijk; Mevr. E. IJskes-Kooger, Heemskerk (N.-H.); J. Klein Fzn., Haarlem; Jac. Polak, Vlaardingen; A. Sneep, Amsterdam; J. D. W. Veltkamp, Haarlem; ds L. W. G. Blokhuis, Schiedam en ds J. H. Velema, Apeldoorn.

Er is bovendien een „Comité van aanbeveling” gevormd, bestaande uit de predikanten: ds F. van Deursen, Apeldoorn; ds J. C. Jansse, Velp; ds J. B. van Mechelen, Urk en ds J. Meester, Amsterdam. De Stichting stelt zich o.a. ten doel: het tot stand brengen van een berijming der bijbelse psalmen welke:

1. zo dicht mogelijk aansluit bij de bijbeltekst en de betekenis daarvan;
2. taalkundig juist, geschreven is in voor deze berijming passend hedendaags nederlands op verantwoord litterair peil;
3. zo dicht mogelijk aansluit bij de reformatorische melodieën.

Ze tracht dit doel te bereiken door toetsing van en keuze uit bij haar bekende resp. bij haar in te dienen berijmingen.

Theologische Hogeschooldag — Op zaterdag 15 september a.s. zal de traditionele Schooldag van de Chr. Geref. Kerken in Apeldoorn worden gehouden. In de Grote Kerk aan de Loolaan zal prof. dr J. P. Versteeg de bijeenkomst openen. Ds M. Vlietstra te Werkendam spreekt over: „Geloofsbeleving in het persoonlijk leven”. Drs T. Brien te Groningen refereert over: „Geloofsbeleving in de gemeente”. Prof. dr W. van 't Spijker zal iets vertellen over de

vakken, die hij aan de Theologische Hogeschool te Apeldoorn doceert (kerkgeschiedenis en kerkrecht), terwijl ds A. Hilbers te Hoogeveen, president-curator, het slotwoord zal uitspreken.

Tweede reformatorische getuigenisdag — In de Julianahal te Utrecht zal op zaterdag 29 september a.s. een I.C.C.C. toogdag worden gehouden. Thema: Christus en Zijn Kerk — Wat Christus ziet; Wat Christus zoekt; Wat Christus zegt. Sprekers zijn o.a. ds J. H. Velema, Chr. Geref. predikant te Apeldoorn; ds A. Vroegindewij, herv. predikant te Veenendaal; dr Carl McIntire, voorzitter I.C.C.C., ds P. J. Mijtes, Vrij Evangelisch predikant te Zeist.

Soemba-Borneo (37) — Hebt u de 22e september a.s. al in uw agenda gereserveerd voor de bijeenkomst in Utrecht?

Enkele weken geleden spraken we daarover; het zou zo fijn zijn om eens met vele afgevaardigden van kerken en met belangstellenden samen te praten over het werk van onze kerken op en ten behoeve van Soemba en Borneo. Op bovengenoemde datum verwacht de kerkeraad van de gemeente 's-Gravenhage-ZW graag een heel groot gezelschap in de Jeruzalemkerk aan de Troosterlaan te Utrecht.

U hoort dan iets over dit werk, maar méér nog: we kunnen er samen over spreken. Er zal veel tijd gereserveerd worden voor vragen en beantwoording.

Ook stellen we ons voor te luisteren naar zingen, zelf te zingen en te bidden.

De aanvang is gesteld op 14.00 uur.

De Jeruzalemkerk (stadswijk Tuindorp-Oost) kunt u per auto bereiken:

- a. Van de richting Amersfoort: Bij de „Berekuil” rechtsaf — daarna op eerstvolgend verkeersplein linksaf (Kardinaal de Jongweg) — Overweg oversteken — daarna bij eerstvolgende stoplichten rechtsaf.
- b. Van de richting Den Haag-Rotterdam: Na de „Berekuil” rechtdoor (richting Hilversum) Daarna op eerstvolgend verkeersplein linksaf (Kard. de Jongweg) zie verder onder a.

En als u per trein komt, vanaf Centraal Station met buslijn 9 (ca. 20 minuten). Tot eindpunt Troosterlaan. Tot ziens in Utrecht!

Drukkerij »Steenbergen«

★

Periodieken

Boekwerken

Handelsdrukkerij

ZEIST - TELEFOON 03404 - 12452

Redactieleden

Ds H. Amelink
Ds G. Janssen
Drs H. de Jong
D. W. L. Milo
Prof. C. Veenhof
Drs H. E. S. Woldring

Adres van de Redactie

Ds H. Amelink,
Lekdijk 82 b,
Langerak (Z.-H.)
Tel. 0 1843 - 232

Advertenties en druk

Drukkerij
„Steenbergen”,
Slotlaan 220, Zeist.
Tel. 0 3404 - 12452

Abonnementenprijs:

f 20,— per jaar
f 10,50 per halfjaar
f 5,50 per kwartaal
Buitenland: Europa
en zeepost f 30,—;
Luchtpost f 50,—

Geref. Persvereniging „Opbouw”

Abonnementenadministratie
Rotterdamse Rijweg
174, Rotterdam-8
Tel. 010 - 153535
Giro 40.49.45

Advertenties inzenden tot dinsdagmorgen 10.00 uur.

C. VEENHOF - KAMPEN

Persschouw

■ Cruijffie

Johan Cruijff is één van de beroemdste Nederlanders.

Dat heeft hij niet zozeer aan zijn hoofd als wel aan zijn benen te danken.

Een andere beroemde Nederlander is Jozef Luns.

Die dankt zijn beroemdheid daarentegen juist meer aan zijn hoofd dan aan zijn benen.

't Is daarom wel goed gezien van „madame Tussand” die twee in haar beeldentheater naast elkaar te zetten. Voor het goede evenwicht en de harmonie zo gezegd.

Er is over Cruijffie veel geschreven de laatste weken.

Ik zal er een kleine bloemlezing van geven. Dat is bevorderlijk voor de kennis van het geestelijk klimaat waarin we leven, of, een beetje deftiger geeegd, van het cultuurniveau van ons volkje.

Het eerste wat ik citeren wil is een stuk van dr W. Barnard.

Geweldige volksfeesten bij ontvangst van Ajax. Heel Amsterdam op zijn kop vanwege de cup. Waarom? Dan lopen de journalisten tegenwoordig naar de so-

ciologen die de raadslieden van vandaag zijn, een soort gesaeculariserde clericus. Als clericus van die oude, die andere stempel denk ik er maar het mijne van. Bijvoorbeeld dit:

Waarom zouden die volksmenigten (als je nou toch menigte bent!) niet hossen en feesten? Ze willen wat. Ze willen wat anders. Er is geen feest meer, geen heilsleer, geen meeslepend, allen-in-de-zoveelste-macht-verheffend, verlossend gevoel, geen belevenis, geen gebeurtenis waarvan ze exponent zijn.

Alles is berekend en uitgekend en ingekopseld. En dan komen daar een paar jongens waarin ze zich herkennen, die spelen een spel, die winnen. Die cup wordt de beker des heils. Ze hebben allen er uit gedronken, al dronken die paar dan ook maar alleen. Maar dat gebeurde pro omnibus. Het zijn priesters, die jongens. Bevrijders. Helden. Voor allen hebben ze gedronken, nadat voor allen de strijd gestreden was. Hector, Achilles, David, Goliath. Het werd voor allen beslist door de enkelen, de kampvechters. We are the champions, zong het engelse publiek, toen op Wembley het engels elftal kampioen werd. Niet de ELF, maar WE!

Het is volkomen antiek, het is volstrekt religieus. Messias Ajax. Parcival Cruijff die de praal meebracht.

En dan spreken geavanceerde theologen van 'n 'religieuze tijd', haha. Maar de sociologen, och arme, weten die veel. Die doen gewichtig. Die weten niet eens van zichzelf dat ze religieus bezig zijn. Niet als priesters, allerminst, maar als catechiseermeesters van een door henzelf niet beseft heilsleer. Want sociologie maakt,

op mij althans, altijd de indruk van een beschrijvende hulpwetenschap die zichzelf à la Munchausen aan de heren omhoogtrekt en dan plotseling gaat voorschrijven i.p.v. beschrijven (dat is naschrijven). Vandaar hun onverstaanbare cultuurtaal die via onze huisaltaren een nieuwe tale Kanaäns dreigt te worden. Kanaäns? Babylons!!

Een expectoratie als deze is waard er goed over na te denken.

De mensen kunnen een god niet missen. Ze kunnen hem ook niet kwijt. En als ze de levende God de rug toekeren maken ze er een. Daaraan trekken ze zichzelf omhoog! Maar — 't is een god die ze ook weer zelf moeten dragen. Dat deden de oude babyloniërs al. Jesaja spotte ermee. Dat doen de mensen vandaag opnieuw. Ze zetten en dragen hem in de letterlijke zin van het woord op de schouders.

En wat Barnard over de sociologen zegt is ook de moeite waard!

Ik heb in mijn studententijd de „hausse” van de psychologie nog meegemaakt. Die zou de kerk reddend! De medische wetenschap hielp het lichaam in topvorm brengen. De psychologie zou het de „ziel” en de kerk doen. Maar in de dertiger jaren veranderde de „hausse” in een geweldige „depressie”! Dat kwam ook wel een beetje vanwege Karl Barth. Maar meer nog omdat „het allemaal niets hielp”. De drie grote tijdschriften voor godsdienst-psychologie eclipseerde bijna tegelijk. En nu is het de sociologie die het doen moet.

Ik heb me steeds afgevraagd: hoe komt het dat die sociologische studies — b.v. over de gereformeerde wereld — die van Van Putten, Kuipers, v. d. Zouwen b.v. — zo dor zijn? Prof. Bouman, de bekende socioloog uit Groningen heeft me de

sleutel voor de oplossing van dit raadsel aan de hand gedaan. Hij zei aan het eind van zijn hoorraarschap, dus zo ongeveer als het hoogste en diepste van zijn sociologische wijsheid, dat de socioloog niet bezig is met de mens „van vlees en bloed” maar met „de voor operationeel onderzoek geschikt gemaakte mens”, met de mens die analogie vertoont „met een boom met afgezaagde takken in een ietwat spookachtig landschap.”

Maar — ik dwaal af — laten we tot Johan Cruijff terugkeren! Op het stuk van dr W. Barnard reageerde een inzender in Trouw als volgt:

In dit stuk „leest men de visie van dr W. Barnard op de omvang van de voetbalreligie. Hij stelt die voetballers voor als 'helden en priesters' die een soort monomanie in ons huidige cultuurpatroon veroorzaken. Wie iets afweet van Barnards theologie, verwondert zich niet over zijn aversie tegen al wat religie is. Want een feit is het, dat we met deze sporthysterie staan voor een religieuze verdwazing. Trouwens wat willen of denken wij, als de dagbladen levensbeschrijvingen opdienen van spelers en tv en radio hier een volk beïnvloeden. Van 1909 tot 1921 heb ik mijn nummertje bij Ajax meegeblazen. Dit om misverstand weg te nemen, dat het hier niet gaat om morele of puriteinse dwarskijkerij. Maar men sprak vroeger wel eens, en nog, van 'volksverdomming' als de kerk ter sprake kwam. Ik durf hier te zeggen dat de huidige sportsensatie en hysterie een grotere volksverdomming bezig is te vormen, dan ooit de kerk gedaan heeft. Kan ook niet anders, omdat de omvang van de sport, elke kritische

„Een bijzondere collecte”

Op verzoek van de diakenen van Kampen schreef ik in de Kamper Kerkbode het volgende artikeltje. Ik geef het hier door omdat het een zaak betreft die ons allen aangaat. De diakenen die de voor een paar maanden geleden gehouden diaconale conferentie bezochten weten van wat hier volgt alles af.

Aanstaande zondag zal in de kerkdiensten een bijzondere collecte worden gehouden. Namelijk voor de spoedig op te richten „Reformatische Sociale Academie”.

Ik kan me voorstellen dat zo'n Academie voor vele kerkgangers iets onbekend is. En daarom wil ik er graag, op verzoek van de diakenen, iets over zeggen.

Overall in ons land zijn zoals ieder wel weet „maatschappelijke werkers (en -werksters)” werkzaam. Zij staan in dienst van gemeentebesturen, stichtingen, kerken, bedrijven enz. en helpen mensen die „aanpassingsmoeilijkheden” hebben in de huidige verwarde en verwarrende maatschappij. Ze werken in de „kinderbescherming”, geven adviezen bij moeilijkheden in huwelijken, gezinnen, bij de opvoeding van kinderen enz. enz.

Het spreekt van zelf dat deze mensen, als ze bekwaam zijn, een grote invloed kunnen uitoefenen. Als ze het vertrouwen van hun „cliënten” winnen wordt er graag naar hun adviezen geluisterd. Het spreekt voorts vanzelf dat de levensbeschouwing van deze functionarissen van beslissende betekenis is voor de adviezen die ze geven. Een positief-christelijke maatschappelijk werker zal totaal anders denken en adviseren dan een humanistische! Men denke maar eens over adviezen die gegeven worden in verband met geboortebepaling, abortus, opvoeding en onderwijs van kinderen enz. Deze maatschappelijke werkers worden opgeleid op de „Sociale Academies”. Er zijn er onderscheidene.

Een Hervormde is „De Horst” in Driebergen. Deze kwam onlangs in het nieuws nadat gebleken was dat de docenten daarvan, geheel in strijd met het officiële leerplan, de studenten bewerken in marxis-

tische geest en een „maatschappijkritiek propageerden” waarbij men zelfs voor geweld niet moest terugschrikken. De situatie werd zo ernstig dat de minister dreigde de subsidie ervoor te zullen inhouden!

Een „Sociale Academie” van de Gereformeerde Kerken is „De Nijenburgh” in Baarn. Deze ontwikkelt zich helaas al meer in een niet-, ja zelfs anti-gereformeerde richting. Typerend er van is wat men er onlangs in de kranten over lezen kon. Dit namelijk, dat men daar besloten had het gebed bij het begin van de lessen af te schaffen! Verschillende docenten ervan kunnen namelijk niet bidden, omdat ze niet meer geloven dat er een „hoorder der gebeden” is!

De vrijgemaakte kerken (binnen het verband) hebben onlangs een eigen Sociale Academie opgericht. Maar daarop worden alleen leden van de eigen kerken als student toegelaten.

In deze situatie hebben orthodoxe hervormden (confessionelen en gereformeerde-bonders), christelijk gereformeerden, mannen uit de Geref. Gemeenten en uit onze kerken de handen ineengeslagen om een „Reformatische Sociale Academie” in het leven te roepen. Ze zal D.V. in Ermelo worden gevestigd.

De samenwerking van de mensen die haar in leven willen roepen en onderhouden is buitengewoon goed. En de belangstelling ervoor zeer groot. Toen het bericht in de pers kwam dat deze Academie zou worden opgericht meldden zich direkt uit heel het land reeds meer dan honderd a.s. studenten zich aan!

Er is een toezegging van de minister dat deze Academie in 1975 subsidie zal ontvangen. Vóór die tijd moet haar werk evenwel uit giften worden gefinancierd. Daarvoor is naar schatting f 700.000,— nodig. Het bestuur van de Stichting doet nu een beroep op alle „reformatisch gezinden” en op de onderscheidene positief-gereformeerde kerken om de in het najaar te openen Academie te steunen. Op de Centrale Diaconale conferentie van onze kerken die onlangs in Amsterdam is gehouden werd breedvoerig over de aard en de dringende noodzaak van zo'n Academie gesproken.

En unaniem werd geoordeeld dat er met alle kracht moest gestreefd worden dat zij er, en dat zo spoedig mogelijk, zou komen.

Mede als gevolg van wat daar gehoord is van de voorzitter van het bestuur der op te richten Academie en anderen, is nu besloten a.s. zondag daarvoor een collecte te houden!

Met onze diakenen hoop ik dat alle broeders en zusters daarvoor diep in hun buidel zullen tasten. De geestelijke worsteling onzer dagen concentreert zich vooral op het gebied van de maatschappelijke verhoudingen en activiteiten!

Laten we — al zijn we met deze Academie eigenlijk al veel te laat — nu doen wat we kunnen.

God zegene deze arbeid!

De collecte die voor deze academie in Kampen gehouden werd bracht ruim drieduizend gulden op.

C. V.

H. DE JONG — AMSTERDAM

Iets over het Bijbelvertalen

(1)

„Maria was buiten bij het graf blijven staan en huilde. Onder het huilen boog ze zich voorover naar het graf en zag twee engelen in het wit gekleed; ze zaten op de plaats waar het lichaam van Jezus had gelegen, de een aan het hoofd- de ander aan het voeten-einde. „Vrouw, waarom huilt u?” vroegen ze haar. „Ze hebben mijn Heer (twee woorden) weggehaald”, antwoordde ze, „en ik weet niet waar ze hem hebben neergelegd.” Toen ze dat gezegd had, keerde ze zich om en zag Jezus staan, maar ze wist niet dat het Jezus was. „Vrouw, waarom huilt u?” vroeg Jezus haar. „Wie zoekt u?” Zij dacht, dat het de tuinman was en zei: „Meneer, als u hem hebt weggehaald, vertel me dan waar u hem hebt neergelegd, dan zal ik hem terughalen.” „Maria”, zei Jezus tegen haar. Zij draaide zich om en zei in het aramees: „Rabboeni!” Dat betekent: „Meester!”

Tot zover een van de meest tere gedeelten uit het Johannes-evangelie. Dat is ook wel de reden (ik bedoel die teerheid) dat men het niet heeft aangedurfd in Nederlands jongste bijbel-vertaling (Groot Nieuws voor u — het N.T. in de omgangstaal) de engel en Jezus Maria te laten aanspreken met het afstandelijke 'mevrouw', terwijl de tuinman (vroeger was dat de hovenier, maar nu is het Hendrik Jan de tuinman geworden) 'meneer' te horen krijgt. En dan zwijg ik nog maar over de betweterigheid, om 'Rabboeni' een aramees woord te noemen in plaats van een hebreuws — zoals Johannes schrijft! Ik bedoel maar te zeggen, dat vertalen een moeilijk vak is en terecht is gezegd dat il traditore gemakkelijker wordt tot il tradutore, de vertaler wordt tot een verrader, een verrader van de tekst!

Er is heel wat aan de hand vandaag rondom het vertalen van de H. Schrift. Het is wat Nederland betreft pas goed losgekomen sinds de tweede helft van de zestiger jaren, toen het Nederlands Bijbelgenootschap en de Katholieke Bijbelstichting het voornemen te kennen gaven om te komen met een in onderlinge samenwerking vervaardigde bijbelvertaling in 'eenvoudig, hedendaags' Nederlands, 'voor individueel-, gezins- en kerkelijk gebruik'. Tegen dit voornemen is in het jaar 1969 fel geopponeerd door een groep theologen en dichters, verenigd in de Van der Leeuw-stichting en de Nederlandse Commissie voor Liturgie uit de R.K. Kerk. Deze zijn in Hemmen (Gld.) in een symposium bijeen geweest om over het bijbelvertalen te praten en in het verlengde van dit gesprek is er een uitgave verschenen van de prof. dr G. v. d. Leeuw-stichting, getiteld ' —Wie het leest, lette er op! —' (Mededelingen, aflevering 41, 1970) met als ondertitel: een bundel bijbel-vertaal-vragen.

Deze ondertitel is bescheidener dan de inhoud van het boek. Want daarin komen meer uitroepdan vraagtekens voor. Het is ook een massief standpunt, waarmee deze mensen naar voren komen. Ze verfoeien een bijbel-vertaling in de gewone omgangstaal. Ze willen integendeel een vertaling die zich wat inhoud en vorm betreft zo letterlijk mogelijk bij het origineel aansluit; die dezelfde hoekigheid en steilte heeft als welke zij vinden dat voor de oorspronkelijke bijbel kenmerkend is. En wanneer daartegen als bezwaar wordt ingebracht, dat de moderne mens bij zo een vertaling nog meer van de bijbel vreemd raakt, dan hij in feite nu al is, dan antwoorden zij, dat die moderne mens dan maar naar het

Referaat, gehouden op zaterdag 5 mei 1973 op de jaarvergadering van de Persvereniging „Opbouw”.

leerhuis moet komen om zich de bijbeltaal weer eigen te maken. Hij moet maar naar de kerk komen, want aan de gemeente zijn de woorden Gods toebetrouwd en de plaats voor de H. Schrift is de lessenaar in de kerk. Daar worden de Schriften liturgisch gelezen op de adem van het jaar. Kenmerkend is bij deze theologen en dichters de liturgische benadering van het vraagstuk der Bijbelvertaling. Te lang is de Schrift, ook wat het vertalen betreft, in handen geweest van de neutrale waarde vrije wetenschap, door welke ze is behandeld als een verzameling oud-israëlietische en vroeg-christelijke geschriften, maar haar overzetting behoort verzorgd te worden door mensen die benul hebben van de functie van het Woord in de samenkomst der gemeente. Het Woord wil klinken en de vertaling moet het tot klinken brengen, moet er niet een leesboek, maar een voorleesboek van maken, of nee, niet van maken, het is een voorleesboek van huis uit en de vertaler mag dat karakter er niet aan ontnemen. Het ideaal is dan ook een Schriftvertaling, waarin de zinnen op ademlengte zijn afgedeeld (colometrische vertaling, heet dat) naar het grote voorbeeld van de vertaling van Wet en Profeten in het Duits van Martin Buber en Franz Rosenzweig, die van hun reuzenwerk rekenschap hebben afgelegd in het boek 'Die Schrift und ihre Verdeutschung', Berlin 1936.

Terwijl ik dit schrijf, betrap ik mezelf erop, dat ik van de twee richtingen, die met elkaar over het vertalen der Schrift strijd voeren, nu wel heel sterk aandacht geef aan de een. Hiervoor is wel een verklaring te geven. De voorstanders van een strikte

vertaling verdedigen een standpunt dat zonder meer interessant is. Interessant omdat het zo weerbarstig durft te zijn en onpopulair. Deze mensen komen nu eindelijk de moderne mens eens niet tegemoet. Ze maken geen leunstoel-vertaling voor mensen die nadat ze uit verveling de t.v. uitgechakeld hebben, zo goed zijn de Bijbel ook nog eens een kansje te geven, als ze zich daarvoor tenminste niet behoeven in te spannen. Dat doet weldadig aan. Ook de grote eerbied voor de Schrift is herkenbaar, als ook het op elkaar aangelegd zijn van Schrift en kerk en liturgie bij hen. Je kunt in deze kringen een liefde en waardering voor de Staten-vertaling tegen komen, die je bij deze overigens zeer moderne en eigentijdse dichters en dominee's nauwelijks voor mogelijk zou houden. Zij houden van de Staten-vertaling dan ook niet omdat ze oud is, maar omdat ze de juiste methode gebruikt heeft. Zij was eigenlijk geen vertaling, maar een overzetting, d.w.z. het Nederlands was dienstbaar aan het hebreuws en het grieks. De eerste bekommernis was niet: hoe krijgen we zo goed mogelijk Nederlands, maar: doen we zo recht aan de grondtekst. En zoals het bij de Staten Vertaling gebeurde (die inderdaad niet naar methode, maar naar resultaat verouderd is) zo moet het bij een nieuwe vertaling weer gebeuren. De Nieuwe Vertaling van het Nederlands Bijbelgenootschap vindt daarbij niet grote waardering. Eigenlijk moet je daarvan zeggen dat die is vervaardigd vóórdat men het probleem: hiëratisch of demotisch (de termen zijn van Rijnsdorp) doordacht had. Onze Nieuwe Vertaling is derhalve in de ogen van de strikte vertalers 'n argeloos werkstuk, dat niet erg serieus genomen kan worden. Een beetje hooghartig is dat wel. Behalve arrogantie wordt de woordvoering van deze kant trouwens ook wel wat ontsierd door fanatisme en overdrijving. In het gesprek zijn ze niet zelden onaangenaam aggressief. Is dat omdat ze in de minderheid zijn en wel aanvoelen, dat een door hen gewenste bijbelvertaling niet zo spoedig tot stand zal komen, omdat geen uitgever vanwege de geringe belangstelling daar brood in ziet? Het moet ook haast wel verbitterend werken, als je merkt dat de uitgave 'Groot Nieuws voor u' bij honderdduizenden verkocht wordt. Laat ons oordeel over deze negatieve kanten maar mild zijn. Juist bij ons weerbarstige vrijgemaakten: en gij zult gedenken, dat gij zelf minderheid geweest zijt en nog zijt — zou ik hier Mozes haast vrij willen aanhalen. Daarvan dragen wij ook wel de sporen.

Wat ons als christenen-met-eerbied-voor-Gods-Woord ook zeer moet aanspreken, is het feit, dat deze strikte vertaalmethode de Schrift uit de handen van de kritische bijbelwetenschap haalt.

Als je namelijk weet, hoe met name in de vorige eeuw deze wetenschap huisgehouden heeft, de Bijbel in stukjes gesneden heeft en met haar grote mond bijna alles wat de Schrift zegt bestreden heeft, dan springt je hart van vreugde op als je leest, dat alleen een kerkelijk en liturgisch betrokken wetenschap zich met de Schrift mag bemoeien.

Toch, hoe vreemd dat ook overkomen mag, wil ik m'n kritiek juist op dit punt beginnen. De kritische wetenschap omtrent de

Bijbel had, bij haar zeer negatieve en ongelovige houding tegenover de Schrift, die absoluut af te wijzen is, toch een bruikbaar uitgangspunt. Ze zocht naar 'de verhouding tussen enerzijds 'er staat geschreven' en anderzijds 'er is geschied'. Ze ging er dus van uit, dat wat er geschreven staat een verwijzing inhoudt naar wat er geschied is. Goed, ze ontwierp een geschiedenisbeeld van het oude Israël, waarop het geschrevene niet klopte, dat was haar hoogmoedige fout, maar het juiste was dat ze inzag, dat de Schrift de bedoeling heeft, een echt gebeuren te verhalen en dat ze daarin serieus genomen wil worden.

Maar nu heb ik de indruk dat bij de methode, waaraan ik nu maar de naam van een bekende vertegenwoordiger, drs F. H. Breukelman, verbind — dat bij de methode-Breukelman dus, de belangstelling voor 'er is geschied' eigenlijk zo goed als ontbreekt. Dat m.a.w. het heil helemaal verbaal wordt, opgesloten in de woorden der Schriften. Eigenaardig genoeg wordt het teruggaan van 'er staat geschreven' naar 'er is geschied' veroordeeld als een zoeken van een waarheid achter de waarheid. Zelfs, dat de Bijbel-tekst zelf een geschiedenis achter zich heeft wordt nauwelijks in overweging genomen. Laat staan dat de Schrift getuigenis aflegt van een concrete geschiedenis van Gods verlossende daden. De woorden van de Schriften verwijzen wel, maar naar andere woorden in de Schrift. Als de Schrift gelezen wordt, gaat het er — zo is althans mijn indruk — niet om, dat wij door de woorden meegevoerd worden naar het concrete leven van toen en daar, waar God bij alle tegenstand der mensen handelend, verlossend en richtend bezig was, maar bij de voorlezing van de Schrift gaat het er om, dat de hele overige Schrift meeklinkt. Wij worden door het luisteren naar de woorden opgenomen in een taalverband met God. Vandaar de eis van het concordant vertalen, dat wil zeggen: de hebreeuwse en griekse woorden altijd gelijk vertalen, waardoor, als een deel al lezend tot klank gebracht wordt, het geheel begint mee te zingen. Deze typische zienswijze wordt wel verdedigd met behulp van een taal-eigenaardigheid in het hebreuws, dat namelijk het woord 'davar', twee betekenissen heeft, te weten 'woord' en 'zaak'. Van hieruit wordt een eigenaardige sprong gemaakt en gezegd: het woord is de zaak. Dan is er eigenlijk geen andere heilswerkelijkheid dan de woord-werkelijkheid.

Ik vraag me af, of dit niet leidt tot een woord-magie, die het vervolg is op de vroegere sacraments-magie. Ex opere aperato, door het reciteren van de heilige teksten, geschiedt het heil. Ik raak hier aan zeer moeilijke theologische en ook wijsgerige vragen, die ik, geloof ik, niet aan kan. Misschien dat anderen daarbij kunnen helpen. 't Gaat mij er niet om, deze methode zwart te maken. Maar ik leg u toch deze indruk voor. En nog eens, zo maak je je toch te goedkoop af van de Schrift-kritiek van de vorige en ook van deze eeuw. De vraag naar het werkelijkheidsgehalte der woorden was en is terecht. Daar kun je je niet van afmaken door middel van een grapje met een taal-eigenaardigheid.

(wordt vervolgd)

onoverzichtelijke helling, dus niet in den blinde inhalen. Road junction = wegsplitsing, eigenlijk samenvoeging van wegen.

En ieder plaatsje van enige betekenis heeft zijn kasteeltje, zijn mooie buitenwijken, zijn oude eikenbomen, zijn allerliefste tuintjes vol rozen; ook zijn inlichtingenkantoor, zijn bezienswaardigheden. De platte gewoonte, uit Duitsland overgekomen, dat mannen langs de weg schaamteloos hun petite commission staan te plegen, is daar onmogelijk; eerst omdat elk plaatsje zijn public conveniences heeft oftewel zijn publieke gemakken; en voort omdat elke lay-by (zijweg om te parkeren) zijn rijke bosjes met struikgewas heeft, waar Israël zich met zijn schopje in de eenzaamheid kan begeven.

—o—

Het is voor mij een mysterie, dat mensen dagen lang op één camping kunnen blijven staan te nixen. De camping moet het rustpunt zijn na een dag vol belevenissen — maar geen blijvend verblijf. Anders gezegd: het kampeerterrain is een middel, maar geen doel. Anders wordt het vervelend. Let maar op.

De kinderen vinden elkaar, al was het maar om samen te spannen tegen elke orde. De moeders gaan koken, wassen, buurten en intrigeren. De mannen gaan — ja wat doen mannen eigenlijk, als ze niets doen? Sommige kijken naar auto's, andere kijken naar vrouwen, nog andere kijken naar beide. Die raken nooit uitgekeken. De vrouwen van rustende caravanners zijn als regel te dik, te lui en te snoepzuchtig. Ze zijn dik omdat ze niets te doen hebben en ze kunnen niets doen omdat ze te dik zijn. Daarom blijven ze kokkerellen of op hun stoel zitten. De mannen en hun jonge zoons gedragen zich dan wat sportiever: ze laden hengels uit, zetten veel visgerei klaar, hijsen zich in regenkleding en laat nu de kat maar komen. Vangen ze niets dan is dat niet hun zorg.

De jongemeisjes zijn een apart soort. Ze bedenken boodschapjes, flaneren in hun lange, net iets te strakke broeken rond, met korte, net iets te korte truitjes aan en maken zich druk met niets te doen te hebben. Dat doen ze op een elegante wijze. Ze trekken dan ook de aandacht van de vrije trekkende jongens: mannen met baarden, geen zomen aan hun verrafelde broekjes, verwilderde haren, stapels babage op hun rug en stevige schoenen.

Die jongens zijn meestal het sportiefst van de hele bevolking. De footpathwandering (u kunt dat toch vertalen?) is zeer in trek: van het Engelse merengebied kunnen zij honderden mijlen ver langs openbare voetpaden trekken tot voorbij Edenburg. Overal treft u het bordje: public footpath en dat is het tegenovergestelde van ons Verboden Toe-

gang. Het houdt namelijk de uitnodiging in, deze eeuwenoude paden, die nooit onteigend of gesloten kunnen worden, te volgen.

Er is een wandeling vanaf het Peak District tot langs de Schotse grens: 250 mijlen of 400 kilometers. Gaat u er maar aan staan. Grotendeels door woest heuvellandschap. Steeds wordt dan ook aangeraaden, goed schoeisel, kompas, kaart en voedsel mee te nemen.

—o—

Wij hebben eens, zij het niet als wandelaars, een deel van die Schotse grens gezien. Want daar zit een stuk historie achter. Uit de Romeinse tijd is daar het restant van een stenen muur overgebleven, die over het smalste deel van het grote eiland heeft gelopen. Naar de opdrachtgever, de Romeinse keizer Hadrianus (122 n.C.) heet deze oude muur de Hadrian's wall. Tal van plaatsnamen als Wallbe en Wallsend herinneren na 1850 jaar aan de pogingen, om van het Zuiden uit de „wilde Schotten" te overmeesteren. De Romeinen hebben het vier keer geprobeerd en zijn niet geslaagd. Als u nu weet, dat die muur op elke mijl een vesting had, begrijpt u in eens de naam van een restaurant dat Wallmile heet.

U zou de grote steden overslaan, zei u? Maar het geviel, dat ik door de grote stad Glasgow moest rijden. Dat is zo'n drie kwartier van intense spanning, vooruitkijken, loeren in twee uitstaande spiegels, berekenen, schakelen, stoppen, optrekken, computerising en dit alles zonder een seconde te verslappen. Al die tijd is me éénmaal een waarschuwend claxonsignaal overkomen. Een bus (nu ja, bus: het is zo'n tweeverdiepingshuis op wielen) stopte plotseling vlak voor me. Ik trachte er om heen op de andere file te komen, maar dreigde op dat moment een Rolls Roys te krassen. Die blafte, beschaafd maar zeer duidelijk. Die tien meter lengte achter uw voorbumper, weet u nog?

En eenmaal was er de spanning van een veerboot. Ik vroeg me af, hoe we met al ons spul de Hebriden zouden bereiken. Een stuurman kwam onze totale lengte afpassen: 28½ voet, zei hij. Maar u hebt kleine voeten, probeerde ik. Ons schip is 31 voet breed, zei hij vastberaden, rijdt u maar op! Ik dacht aan dat onnozele cijfer 31, waarop ik geleerd heb niet teveel te vertrouwen. Toch reed ik, op geuniformeerd gezag. En ja hoor, die kerels kunnen je op een inch nauwkeurig binnenloodsen. Dwars over het dek, met de neus boven zee. Toen daverde het schip, want naast me werd nog even een kolossale vrachtwagen gestouwd — maar de hekken gingen dicht en we deinden de oceaan op. Saevis tranquillis in undis — maar dat is Latijn en dat moet u niet te veel geloven.

BIJBELSTUDIE

houd. En zou dan een goede Israëliet niet vurig begeren dat dit rijk zal ondergaan en tegelijk ook alles doen om die ondergang te bevorderen? Toch weigert Jona Gods opdracht te vervullen. Er is géén grond voor het vermoeden, dat Jona bang zou zijn geweest en daarom niet naar Ninevé durfde te gaan. Maar wat dreef hem er dan toe „dienstweigeraar" te worden ten opzichte van de HEERE?

nadruk als profeet presenteren en op hun profeetschap prat gaan. „Ook ik ben een profeet", zei de oude profeet van Bethel en daarna sprak hij de leugen waardoor hij zijn jongere collega in het verderf stortte (1 Kon. 13 : 18).

5. De weigering van Jona om de boodschap des HEEREN aan Ninevé te brengen is bij oppervlakkige beschouwing vreemd. Hij moet immers aan deze stad prediken dat ze onderstboven zal worden gekeerd. Dat is iets dat hem als Israëliet bijzonder welgevallig moest zijn. Zoals uit het vervolg van dit boek blijkt was dat ook inderdaad het geval! Het voortbestaan van Assyrië betekent naar de mens gesproken de ondergang van Israël. Maar de ondergang van Assyrië is Israëls be-

6. Het antwoord op deze vraag wordt in het vervolg van het boek duidelijk gegeven. We kunnen dat kort zo formuleren: Jona wist heel erg goed *wie de God van Israël is*. En hij wist daarom ook heel goed *wat de oordeelsverkondiging is* welke God tot afvalligen en goddelozen laat uitgaan. Omdat hij dat wist, wilde hij niet naar Ninevé gaan om aan deze stad de boodschap des HEEREN te brengen. Want hij vreesde, dat dan precies het tegenovergestelde zou gebeuren van wat hij zo vurig begeerde! Hij vreesde namelijk dat Ninevé dan niet zou ondergaan, maar behouden worden.

7. Ja, Jona wist heel goed wie de HEERE was. Dat blijkt duidelijk uit wat hij later tegen de HEERE zelf zegt. Ik wist, zo verzekerde hij, dat Gij een *genadig*

en *barmhartig* God zijt, *lankmoedig*, *groot van goedertierenheid* en *berouw hebbende over het kwaad*, 4 : 2.

Dit is Jona's belijdenis omtrent de HEERE God. Hij gebruikt daarin vijf woorden die zeer rijk van inhoud zijn. Ze komen in het Oude Testament meermalen voor. Zie b.v. Ex. 34 : 6; Neh. 9 : 17; Ps. 86 : 15; 103 : 8; Joël 2 : 13b. *Genadig* wijst hier op de goedheid van een rijke, die zich over een arme heenbuigt. *Barmhartig*, dat bijna altijd in één adem met *genadig* wordt genoemd — het woord hangt samen met één dat moederschoot betekent — doet denken aan de medelijdende teerheid van een moeder voor haar hulpbehoevende kind. *Lankmoedig* — letterlijk: langzaam in toorn — wijst er op dat Gods toorn niet is een uiting van opvliegendheid of drift, maar een late reactie op de verharding der mensen. Het woord brengt tot uitdrukking dat God aarzelt om te straffen en dat Hij, als Hij dat tenslotte doet, dat doet om de mensen tot bekering te brengen. (Vergelijk hiervoor b.v. Jes. 99 : 12; Jer. 2 : 30; 3 : 3; 5 : 3; Amos 4 : 6-11.) Deze toorn van God wordt voorts steeds gestempeld door *de grootheid*, *de rijkdom aan goedertierenheid*, dat wil zeggen:

de verbondsliefde, die in God voor zijn volk leeft. En tenslotte: God is een God die steeds weer *berouw heeft over het kwaad*, *het onheil*, waarmee Hij dreigde. Hij kondigde dat wel serieus aan als straf op de zonde, maar als er ook maar een weinig bekering kwam, deed Hij dat kwaad niet komen. (Vgl. Ex. 32 : 14, 2 Sam. 24 : 16; 1 Kron. 21 : 15; Jer. 18 : 8; 26 : 3; Ez. 33 : 14-16; Amos 7 : 3.)

Met deze vijf woorden wordt iets aangeduid van de oneindige liefde, welke in God voor zijn volk leeft. Ieder voor zich noemen zij iets van het onbeschrijfelijk heerlijke, dat opgesloten ligt in het wonder dat God aanduidt, als Hij zegt: „Ik uw God en gij mijn volk." Zo kent Jona de God van Israël.